

MELDURIN

Tú mást kenna tína egnu fortíð

Hann hevur skrivað okkurt um 4000 síður av siðsøgu. Søgur um persónar og lagnur úr eini farnari tíð. Ein av søgunum hevur enntá fingið viðurkendar søgufrøðingar úti í stóru verð at rætta kumpass. – Eg blívi klókari av at skriva hesar søgurnar, og saman við mínum forvitni er tað drívmegin í arbeiðnum, sigur Óli Jacobsen, sum hóast 70 ára gamal framvegis leitar eftir søgunum

Jón Brian Hvidtfeldt

– Hetta fekk eg júst nú. Hetta kom við teldupostinum, beint sum eg skuldi fara út gjøgnum hurðina. So eg tók tað bara við.

Óli Jacobsen veittrar við einum pappíri. Telduposturin er frá Adam Hochschild, maðurin sum eitt nú hevur skrivað bókina »Kong Leopolds Arv« um viðurskiptini í afrikanska landinum Congo undir harðrenda stýrinum hjá belgiska konginum Leopold II fyri meira enn hundrað árum síðani.

Boðini frá Hochschild eru, at hann ætlar at nevna havnamannin Daniel Jacob Danielsen, Dollan, í eini komandi grein hjá sær.

Tá bretska konslin Roger Casement í 1903 fór fyrsta túrin at kanna ræðuleikarnar í Congo, var Dollin við sum hansara fremsti samstarvsfelagi. Og árinum hareftir hevði Dollin sín týðandi leiklut í at greiða heiminum frá støðuni í landinum. Eitt arbeiði, sum í 1908 noyddi Leopold frá valdinum.

– Á henda hátt hevði Dollin beinleiðis ávirkan á

heimssøguna. Men hóast nógv er skrivað um Congo og Leopold, so er Dollin ikki tikin upp á tungu. Men nú fær eisini hann sitt pláss í heimssøguni, sigur Óli Jacobsen eitt sindur errin.

Hóast lítillátin, so er Óli Jacobsen glaður um, at kanningararbeiðið hjá sær nú fær søgufrøðingar, líka úr Avstralia til USA, at skriva Dollan inn í teirra søgubøkur.

– Ja, onkursvegna haldi eg at hetta er eitt gjøgnumbrot. Eg eri jú ikki søgufrøðingur, men havi bara Gøtu skúla at dúva uppá, leggur Óli Jacobsen smílandi afturat.

Søgan um Dollan – Havnarmannin, sum broytti heimssøguna – er bara ein av mongum søgum úr penninum hjá Óla Jacobsen.

Hóast hann árinum frá 1994 til 1998 var løgtingsmaður og eitt skifti eisini landsstýrismaður fyri Verkamannafylkingina, so er Óli Jacobsen kendur fyri síni 36 ár sum formaður í Fiskimannafelagnum, frá 1971 til 2007.

– Mær hevur altíð dámað væl at skriva. Vit byrjaðu FF-blaðið í 1990, og eg trúgvi

framvegis uppá, at tað broytti fatanina hjá fólki av fiskimanninum. Í FF-blaðnum byrjaði eg at skriva um gamlar fiskimenn, eg fekk teirra søgu, og mær dámdi væl at fortelja hesar søgurnar, greiðir Óli Jacobsen frá.

Í 2007 bleiv hetta vaksandi ítrivið til eitt fulltíðarstarv.

– Tá sluttaði alt í Fiskimannafelagnum. Eg var 63 ára gamal, og hevði ætlað mær at taka eitt formansskeið afturat. Men tá tað ikki bleiv, so mátti eg finna upp á okkurt annað. Eg fór at skriva burturav.

Óli Jacobsen bleiv knýttur at Sosialinum, og síðan eru Miðvikan og Søgur úr Gamla Kirkjugarði í Havn fastir tættir í blaðnum.

– Okkurt um 300 gravsteinar eru í gamla Kirkjugarði. Fólkin, ið har liggja, umboða í stóran mun Havnina í nítjandu og tjúgundu øld. Sjálvandi við tí sosialu slagsíðu, at her er bara talan um tey, sum høvdu ráð til ein gravstein. Men eg haldi tað vera áhugavert at fortelja teirra søgu, sigur Óli Jacobsen, sum nú hevur steðgað á við at kalla hvørja grøv.

Men har mangla einar tvær ella triggjar søgur. Og tær skulu eisini skrivast.

Óli Jacobsen hevur ætlanir um at savna saman alt tilfarið úr Gamla Kirkjugarði, antin í bók ella teldutøkt. Men tað liggur eitt sindur longur frammi í tíðini.

Lagnurnar

Lívssøgurnar hjá vanligum fólki fanga lætt áhugan hjá Óla Jacobsen. Men sterkast standa lagnusøgurnar. Søgurnar um menn, ið eru farnir á sjónum, og søgurnar hjá teimum, ið eftir sita.

Sum dømi nevni Óli Jacobsen árið 1920, tá 60 mans fórust á sjónum.

– Ein kann undrast á, hvussu føroyska samfelagið hevur yvirlivað hesar vanlukkurnar. Mítt ættarlið fatar tað so dánt, og tey ungu fata tað als ikki.

Óli Jacobsen hevur tosað seg heitan.

– Tað hevur týdning at fortelja hesar søgurnar. Ikki minst so at tey ungu kunnu skilja, at teirra luksúslív er ikki nøkur sjálvfylgja.

Hann steðgar á. Tekur fram eitt brot úr einari av mongu vanlukku frásøgn-

unum. Vanlukkan umborð á Acorn undir Íslandi í 1928, tá sjei menn brendu til deyða.

– Her finst eitt bræv, ið ein maður skrivaði heim til konu sína, har hann greiddi frá um síðstu lötuna hjá 16 ára gamla soni teirra, ið brendi til deyða umborð. Eg fekk loyvi at endurgeva brot úr brævinum. Tað er so kensluborið, at tað rørir meg inn á sálina.

Lagnusøgurnar hava staðið á prenti, summar í FF-blaðnum og aðrar í Sosialinum, og 20 teirra eru savnaðar í bókini »Havið tók teir«, ið Óli Jacobsen gav út í 2011.

Sjálvur heldur Óli Jacobsen, at føroyska samfelagið ger alt ov lítið fyri at dokumentera sína egnu søgu.

– Eg nevndi einaferð fyri Jógvani á Lakjuni, ið tá var landsstýrismaður í mentamállum, um tað ikki hevði verið eitt hugskot at byrja við ársuppgávunum í miðnámskúlunum. Um skúlarnir ikki kundu latið kornvelting í Russlandi og kollvelting í Fraklandi ligið í eitt ár, og í staðin sent næmingarnar út at tosa við ommur og abbar. Tað hevur týdning at vit sum samfelag festa søguna á blað.

– Eg geri einki annað. Eg dugi heldur einki annað. Eg dugi ikki at mála, smíða ella grava. Men eg skrivi
Mynd: Álvur Haraldsen